

Nr 549.

Av herr andre vice talmannen **Jeppsson**, *angående vissa försvarsväsendet berörande frågor.*

Med hänsyn till Sveriges geografiska läge och kusttrakternas vitala betydelse och stora känslighet samt våra till förbindelserna över havet knutna livsintressen, framstår det som vårt försvarsväsendes främsta uppgift att kunna efter måttet av hela sin förmåga möta en fiende utanför vår vidsträckta sjögräns. Uppfylles detta krav, erhåller vårt försvar även de bästa möjligheterna att skydda sjöfarten i våra egna farvatten samt att upprätthålla ett tillfredsställande skydd av vår neutralitet vid krig mellan främmande makter. Därigenom skapas även en respektfaktor, som till ett anfall på vårt land knyter omedelbara och stora risker, och därför blir av största fredsbevarande betydelse.

Det förslag till försvarets ordnande, som försvarskommissionen framlagt, har i flera avseenden väckt tillfredsställelse hos landets medborgare men i andra avseenden besvikelse. Denna besvikelse hänförs sig till kommissionens uppenbara underskattning av sjöförsvarets betydelse för vårt havomflutna land och av dess möjligheter att göra sig gällande. Av offentliggjorda yttranden över kommissionens förslag framgår också, att den civila sakkunskapen på näringslivets och sjöfartens områden fast och enstämmigt motsätter sig en försvagning av våra sjöstridskrafter. Säkerligen skulle också en sådan försvagning undergräva det allmänna förtroende till vårt försvarssystem, som bör och måste finnas.

Då den möjligheten icke synes mig helt utesluten, att frågan om försvarets omorganisation ej kommer att avgöras vid innevarande riksdag, har det med hänsyn till tidsläget synt mig angeläget att vissa förstärkningsåtgärder omedelbart vidtagas. Enligt min mening äro dessa förstärkningsåtgärder i första hand nödvändiga för de försvarsmedel, som i händelse av krigiska förvecklingar först måste tillgripas, och vilka samtidigt äro ägnade att skapa de omedelbara och därför i första hand avskräckande riskerna för en angripare samt möjliggöra etablerandet av en tillfredsställande neutralitetsvakt. Till grund för mina härav föranledda yrkanden ligga följande i största korthet anförda synpunkter beträffande de olika försvarsgrenarna.

Jag ansluter mig i stort sett till det förslag om stärkande av lantstridskrafterna, som försvarskommissionens majoritet föreslagit. Det oftertergivliga villkoret härför är dock enligt min mening, att sjöstrids-

*Arméorgani-
sationen.*

krafterna icke försvagas, och får alltså ett stärkande av försvaret till lands icke ske på bekostnad av försvaret till sjöss. Fastmera synas mig sjö- och luftstridskrafterna bära i främsta rummet tillgodoses och därefter lantförsvarets stärkande ske i den utsträckning, som våra ekonomiska möjligheter medgiva.

I alla händelser synes mig någon förstärkning av nuvarande arméorganisation icke påkallad förrän i samband med avgörandet av försvarsfrågan i dess helhet. Ett viktigt undantag bildar dock *luftvärnsorganisationen*, som bör snarast möjligt uppsättas. Jag finner icke den av kommissionen föreslagna organisationen tillfyllest, utan förordar en ökning i enlighet med av översterna von Arbin och Lychnell reservationsvis framfört förslag.

Marinorganisationen.

Jag finner det önskvärt att undersöka, om och i vad mån det skulle kunna vara möjligt att nedbringa lantorganisationens kostnader till förmån för sjöorganisationen, men har jag för det nuvarande icke något yrkande i detta hänseende.

Flottan.

Det grundläggande i flottans organisation är och förblir fartygen. Ägnas dessa icke tillbörlig omsorg blir hela organisationen ändamålslös. Genom 1925 års försvarsorganisation och den därpå följande 1927 års ersättningsbyggnadsplan minskades visserligen på ett betänkligt sätt flottans totala styrka, men bringades å andra sidan ordning och reda i den viktiga frågan om fartygsmaterielens omfattning och förnyelse samt därmed förbundna kostnader. Jag anser intet skäl föreligga att frånga den med 1927 års plan inslagna vägen. Varje minskning av planens sjöstyrkor finner jag i alla händelser bära vara utesluten och erinrar i detta sammanhang om, att 1929 års försvarssakkunniga, den s. k. Åkermanska utredningen, bl. a. förordade en väsentlig ökning av de i planen ingående jagarna och ubåtarna.

1927 års plan har, ehuru med vissa förseningar, blivit genomförd utom vad beträffar bygget av ett artillerifartyg och två ubåtar.

Vad artillerifartygen beträffar, står den sjömilitära sakkunskapen enig om behovet, och intet har heller inträffat, som jävar riktigheten av denna uppfattning. Sjöartilleriet synes alltjämt bibehålla sin dominerande betydelse inom flottorna och torde därför icke heller hos oss kunna frånses, särskilt icke om man tager hänsyn till flottans betydelse som respekt- och därför fredsbevarande faktor. Försvarskommissionen åter har ansett, att ersättningsbyggnad av artillerifartyg icke bör ske. Inom parlamentariska och många andra kretsar äro meningarna i denna fråga synnerligen delade. Jag anser det därför önskvärt, att en särskild utredning snarast möjligt klarlägger skälen för och emot artillerifartyg och framlägger på sin undersökning grun-

dade förslag angående dess storlek, typ m. m. Det lärer då icke kunna undvikas, att samma utredning upptager även övriga fartygstyper till omprövning, ty hela vårt nuvarande fartygsbestånd är uppbyggt med hänsyn till befintligheten av en kärna av artillerifartyg, och på tillvaron och styrkan av dessa fartyg är gestaltningen av övriga fartygstyper ovillkorligen beroende.

De i 1927 års plan återstående två ubåtarna beräknas kosta 3,68 milj. kr. pr styck, alltså tillsammans 7,36 milj. kr. En ubåtsdivision består av 3 enheter, och den första båten av här ifrågavarande typ befinner sig under byggnad. Jag anser det vara av stor vikt, att divisionen snarast kompletteras och yrkar i enlighet härmed. Även i statsverkspropositionen föreslås påbörjandet av dessa 2 ubåtar.

En jagardivision räknar 4 enheter. F. n. finnas 6 fullt moderna jagare, alltså $1\frac{1}{2}$ division. Jag anser det likaledes viktigt, att denna styrka fullständigas till 2 divisioner, och att alltså 2 fartyg till en kostnad av 6,9 milj. kr. pr styck byggas. Försvarskommissionen har föreslagit en mindre och något billigare jagartyp. Lämpligheten av denna typ synes mig böra prövas i samband med i det föregående motiverad och föreslagen utredning, men synes mig något skäl ej föreligga att i avvaktan på denna utredning uppskjuta kompletteringen av nu befintligt jagarbestånd. Detta är desto mindre nödvändigt, som de nya jagarna visat sig vara för sitt ändamål mycket lämpliga fartyg.

Kostnaderna för nu under byggnad varande fartyg uppgå enligt statsverkspropositionen till 3,84 milj. kr.

Kostnaderna för flottans ersättningsbyggnad skulle alltså enligt mitt förslag uppgå till:

Under byggnad varande fartyg	3,84 milj. kr.
2 jagare à 6,90 milj. kr.	13,80 » »
2 ubåtar à 3,68 milj. kr.	7,36 » »
	<hr/>
	Summa 25,00 milj. kr.

Dessa byggnader böra och kunna genomföras under loppet av 3 år, och föreslår jag alltså ett ersättningsbyggnadsanslag av 8,33 milj. kr. om året under 3 närmast följande budgetår. 1927 års plan räknade som bekant med i medeltal 10,5 milj. kr. om året i 10 år. Jag förutser också möjligheten av, att den av mig föreslagna summan kan komma att kräva höjning såsom en följd av den föreslagna utredningens förslag.

Försvarskommissionen har föreslagit viss modernisering av pansarskeppen av *Sverige*-typ. Jag finner det vara av vikt, att förstärkningen av dessa fartygs luftvärnsartilleri snarast påbörjas. Kostnaden härför

har beräknats uppgå till sammanlagt 7,5 milj. kr., vilken summa lämpligen bör uppdelas på 5 år.

Kustartilleriet.

Jag delar försvarskommissionens uppfattning om behovet av förstärkt kustartilleriförsvar. Årets statsverksproposition föreslår vissa åtgärder för ordnande av kustartilleriförsvar på Gotland och anser jag, med nedan anfört undantag, att frågan om kustartilleriets stärkande bör lösas i samband med försvarsfrågan i dess helhet. Jag anser mig dock böra framhålla, att kustartilleriets huvuduppgift är försvaret av flottans baser och vissa viktigare kustorter, varjämte det bör biträda vid skyddet av tillfälliga ankarplatser samt vid försvaret av inloppen till Öresund.

Försvarskommissionen har icke föreslagit någon förstärkning av kustartilleriförsvaret å västkusten. Jag finner sådan förstärkning erforderlig och påyrkar utredning i detta avseende, särskilt i vad angår anläggandet av s. k. havsbandsbatterier.

Anskaffning av luftvärnsartilleri för skyddet av örlogsstationerna och flottans ankarplatser synes mig vara en angelägenhet av brådskande natur, och bör därför denna anskaffning ske i raskare takt än vad i statsverkspropositionen förutsatts. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår bör utgå med av marinförvaltningen föreslaget belopp, 400.000 kr., i stället för 40.000 kr., som Kungl. Maj:t föreslagit.

Flygvapnet.

Jag delar uppfattningen, att flygvapnet bör avsevärt förstärkas, men hyser tvivel om ett svenskt flygvapens möjligheter att bekämpa en stormakts flygbaser.

I anslutning till min uppfattning om sjöstridskrafternas stora betydelse i försvarssystemet och dessa stridskrafter beroende av samverkande flygstridskrafter, anser jag dock det vara av särskild vikt, att de för kustflottan avsedda flygstridskrafterna snarast uppsättas. Över huvud taget synes vid flygvapnets organisation större hänsyn böra tagas till flygvapnets samverkan med övriga försvarsgrenar, speciellt sjöstridskrafterna, än vad försvarskommissionen förutsett.

I statsverkspropositionen föreslås en ej oväsentlig ökning av flygvapnets anslag. Med hänsyn härtill har jag i detta sammanhang intet särskilt yrkande beträffande flygvapnet.

I anslutning till det ovan anförda föreslår jag,

att riksdagen måtte bevilja erforderliga anslag för ett ordnande inom kortast möjliga tid av den luftvärnsorganisation, som hrr von Arbin och Lychnell föreslagit i särskilt yttrande till försvarskommissionens betänkande; att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hem-

ställa om utredningar beträffande dels lämpligaste sammansättningen av flottans fartygsförband och storleken av dess fartygstyper, dels ock om förstärkt kustartilleriförsvar å rikets västra kust, i båda fallen åtföljda av vederbörliga kostnadsberäkningar;

att riksdagen för budgetåret 1936—37 anvisar ett anslag för flottans ersättningsbyggnad av 8,33 milj. kr. för bestridande av kostnaderna för dels under byggnad varande fartyg, dels påbörjandet av 2 jagare och 2 ubåtar;

att riksdagen för nyssnämnt budgetår anvisar ett anslag av 1,5 milj. kr. för att påbörja förstärkningen av luftvärnsartilleriet å pansarskeppen av *Sverige*-typ;

att riksdagen ville höja i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 till årets riksdag föreslaget anslag av 40.000 kr. till kustfästningarnas luftvärnsmaterial till 400.000 kr.

Stockholm den 23 januari 1936.

Ola Jeppsson.

